

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

СИТАЙЛО Наталія – викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №1 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Наукові інтереси: методика викладання іноземних мов, інформаційно-комунікаційні технології в освіті, неологія, перекладознавство.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

SYTAILO Natalia – Lecturer at the Department of English for Engineering № 1 National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute».

Scientific interests: methods of teaching foreign languages, information and communication technologies in education, neology, translation studies.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 378.016:745:37.011.33

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-541-545

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

МАРУЩАК Оксана –

кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0754-6367>

e-mail: oksana.marushchak@vspu.edu.ua

**КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI У МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ
ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У КОНТЕКСТІ ПОЛІХУДОЖНОСТІ**

Актуальність досліджуваної проблеми зумовлена необхідністю трансформації традиційних підходів до професійного навчання у відповідь на динамічні виклики сучасного соціокультурного простору, що потребує від майбутнього митця не лише високої технічної майстерності, а й здатності до глибокої художньої інтеграції, асоціативного мислення, системного синтезу знань. Здійснено аналіз наукових підходів до розроблення критеріїв і показників сформованості професійної компетентності. Визначено цілісний діагностичний інструментарій для вимірювання сформованості у майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва професійної компетентності у контексті поліхудожності. Основними критеріями обрано ціннісно-мотиваційний (відображає стійку професійну спрямованість і ціннісне ставлення до культурної спадщини), інноваційно-когнітивний (характеризує обсяг фахових та інтегративних знань), операційно-діяльнісний (визначає рівень технічної досконалості виконання робіт і здатність до синтезу різних видів мистецтва), рефлексивно-особистісний (свідчить про здатність здобувача освіти до критичного самоаналізу та адаптивності). Для кожного з виокремлених критеріїв визначено систему показників, здійснено добір валідних методів діагностики. Диференційовано чотири рівні сформованості у майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва професійної компетентності у контексті поліхудожності: низький (інтуїтивно-пасивний), середній (репродуктивно-алгоритмічний), достатній (продуктивно-евристичний), високий (креативно-інноваційний). Наукова новизна та практичне значення результатів полягають у тому, що запропонований діагностичний інструментарій дає змогу здійснювати моніторинг професійного зростання бакалавра декоративного мистецтва, забезпечуючи умови для їхнього переходу до високого ступеня творчого самовираження. Він створює підґрунтя для проєктування педагогічних моделей та визначення організаційно-педагогічних умов, що сприятимуть ефективному формуванню професійної компетентності майбутніх митців в умовах поліхудожності.

Ключові слова: вища мистецька освіта, бакалавр декоративного мистецтва, поліхудожність, професійна компетентність, діагностичний апарат.

MARUSHCHAK Oksana –

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Fine and Decorative Art, Technology and Life Safety Department Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0754-6367>

e-mail: oksana.marushchak@vspu.edu.ua

**CRITERIA, INDICATORS AND LEVELS OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN FUTURE
BACHELOR OF DECORATIVE ARTS IN THE CONTEXT OF POLYARTINESS**

The relevance of the problem under study is due to the need to transform traditional approaches to professional training in response to the dynamic challenges of the modern socio-cultural space, which requires the future artist not only high technical skill, but also the ability to deep artistic integration, associative thinking, and systemic synthesis of knowledge. An analysis of scientific approaches to the development of criteria and indicators of the formation of professional competence was carried out. A holistic diagnostic toolkit was determined to measure the formation of professional competence in future bachelors of decorative arts in the context of polyartism. The main criteria chosen were value-motivational (reflects a stable professional orientation and a value-based attitude to cultural heritage), innovative-cognitive (characterizes the volume of professional and integrative knowledge), operational-activity (determines the level of technical perfection of work performance and the ability to synthesize different types of art), and reflective-personal (indicates the ability of the student to critical self-analysis and adaptability). For each of the identified criteria, a system of indicators was defined, and valid diagnostic methods were selected. Four levels of formation of professional competence in future bachelors of decorative arts in the context of polyartism were differentiated: low (intuitive-passive), medium (reproductive-algorithmic), sufficient (productive-heuristic), high (creative-innovative). The

scientific novelty and practical significance of the results lie in the fact that the proposed diagnostic toolkit makes it possible to monitor the professional growth of bachelors of decorative arts, providing conditions for their transition to a high degree of creative self-expression. It creates a basis for designing pedagogical models and determining organizational and pedagogical conditions that will contribute to the effective formation of professional competence of future artists in the context of polyartism.

Key words: higher art education, bachelor of decorative arts, polyartism, professional competence, diagnostic apparatus.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі трансформації вищої мистецької освіти стратегічним завданням стає забезпечення високої якості підготовки фахівців, що потребує об'єктивного визначення їхніх освітніх здобутків. Оцінювання результатів навчання майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва передусім передбачає ґрунтовний аналіз рівня опанування ними складних компонентів професійної діяльності, де особливе місце посідає здатність до інтеграції різних видів художньої творчості. У цьому контексті вдосконалення контролю як дієвого інструменту управління освітнім процесом постає необхідною умовою для моніторингу динаміки розвитку особистості здобувача вищої освіти та корекції педагогічних стратегій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічне підґрунтя для вирішення означеної проблеми закладено у працях таких науковців, як А. Галімов, Н. Молодиченко, Н. Нічкало, Ю. Сухарніков, Л. Усеїнова, Л. Шевчук та ін. Їхні дослідження присвячені розробленню критеріального апарату та визначенню показників і рівнів сформованості професійної компетентності фахівців у різних галузях знань. Попри значний масив наукових напрацювань, питання професійної підготовки майбутніх художників декоративного мистецтва потребує глибшої деталізації.

Аналіз сучасної науково-педагогічної літератури свідчить про те, що увага науковців зосереджена на різноманітних аспектах і засобах формування професійної компетентності майбутніх фахівців різного профілю. Водночас специфіка фахової підготовки бакалаврів декоративного мистецтва в умовах поліхудожнього середовища залишається недостатньо висвітленою. Зокрема, у науковому дискурсі їй досі не повною мірою розкрито критерії, показники та рівні оцінювання професійної компетентності у контексті поліхудожності – як здатності майбутнього митця синтезувати знання з різних видів мистецтв, техніки художньої обробки матеріалів та етно-культурні традиції у цілісну творчу діяльність. Відсутність чітко визначеного діагностичного інструментарію заважає об'єктивному вимірюванню готовності випускників до реалізації складних творчих проєктів у сучасному соціокультурному просторі.

Мета статті полягає у теоретичному обґрунтуванні та розкритті сутності критеріїв, показників і рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва, що розглядаються у контексті поліхудожності як інтегративної основи їхньої фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктивізація підготовки майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва та впровадження методики формування їхніх професійних якостей потребують надійного методологічного підґрунтя. Відтак, опису експериментальної методики формування професійної компетентності в умовах поліхудожності має передувати проєктування цілісного діагностичного апарату дослідження. Це передбачає обґрунтування системи критеріїв і показників, що дають змогу

диференціювати рівні сформованості компетентності здобувачів. У контексті поліхудожності діагностика охоплює не лише оцінювання вузькопрофільних технік, а й здатність до інтеграції різних видів художньої творчості. Створення такого інструментарію є логічно необхідним кроком для забезпечення валідності та системності всього педагогічного дослідження.

Обґрунтування діагностичного інструментарію для визначення рівня сформованості професійної компетентності майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва в умовах поліхудожності потребує насамперед теоретичного уточнення сутності категорії «критерій». Аналіз наукового дискурсу свідчить про наявність кількох підходів до інтерпретації цього поняття. Зокрема, у працях Н. Молодиченко [8], Л. Шевчук [12] та інших дослідників воно розглядається як багатогранна категорія, що може ототожнюватися з рівнем, показником, ознакою або параметром досліджуваного явища. Згідно з дефініцією, наведеною у словнику-довіднику з професійної педагогіки, термін «критерій» (від грец. *criteron* – засіб для судження) виступає мірилом, на підставі якого здійснюється оцінювання, класифікація або якісне визначення певного процесу чи явища [11, с. 262]. У контексті досліджуваної проблеми слушною є позиція А. Галімова, який під критерієм розуміє певну якість, що слугує фундаментом для порівняльного аналізу та дає змогу встановити ступінь сформованості й рівні прояву відповідних показників [3, с. 93].

З огляду на специфіку поліхудожнього підходу в підготовці бакалаврів декоративного мистецтва, розроблення критеріїв має базуватися на дотриманні низки методологічних вимог. Насамперед, це стосується об'єктивності відображення даних, що характеризують предмет дослідження, та забезпечення сталого характеру ознак, які аналізуються. Окрім того, критерії повинні бути узгоджені з реаліями освітнього процесу, а їх застосування має відзначатися практичною зручністю та простотою у процесі моніторингу рівнів сформованості професійної компетентності здобувачів вищої освіти [7, с. 33].

Водночас, ефективність моніторингу процесу формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва в умовах поліхудожнього освітнього простору безпосередньо залежить від розроблення системи показників, що розкривають зміст кожного з визначених критеріїв. У сучасній педагогічній науці, зокрема у працях В. Галузяка, М. Сметанського, В. Шахова [4], С. Гончаренка [5] та ін. дослідників, утвердилася позиція, згідно з якою саме через показники проявляється якісна сформованість, конкретизація та змістовна визначеність обраних критеріїв. Теоретичне підґрунтя розуміння категорії «показник» ґрунтується на його лексикографічному тлумаченні як ознаки, доказу чи свідчення певного явища, а також як сукупності даних, що відображають результативність певної діяльності чи процесу [9, с. 745]. Подібний підхід простежується й у великому тлумачному словнику сучасної української мови, де показник розглядається

як інструмент фіксації досягнень у конкретній галузі [2, с. 838]. Відтак, у контексті фахової підготовки художників декоративного мистецтва, показники виступають дескрипторами, що дають змогу об'єктивно оцінити рівень володіння поліхудожніми практиками та ступінь професійної майстерності бакалаврів на кожному етапі їхнього професійного становлення.

Узагальнення результатів досліджень та визначена структура професійної компетентності бакалаврів декоративного мистецтва дозволили виокремити систему критеріїв і показників, що діагностуються за допомогою відповідного інструментарію. Першим фундаментальним складником виступає ціннісно-мотиваційний критерій, який визначає внутрішню спрямованість особистості на фахову реалізацію та усвідомлення суспільної значущості обраної професії. Показниками за цим критерієм визначено стійкий інтерес до майбутньої діяльності, виражене прагнення до професійної самоактуалізації та глибинне ціннісне ставлення до національної та світової культурної спадщини. Обґрунтування цього критерію полягає в тому, що без сформованого ціннісного базису неможливе сприйняття поліхудожності як світоглядної позиції митця. Для діагностики ціннісно-мотиваційної сфери доцільно використовувати методи анкетування та індивідуальних співбесід, а також метод аналізу есе, наприклад, на тему «Творче кредо», що дає змогу виявити приховані вектори професійної ідентифікації здобувача вищої освіти.

Інтелектуальну основу фахівця репрезентує інноваційно-когнітивний критерій, що характеризує обсяг та якість теоретичної підготовки. Його основними дескрипторами є глибина не лише вузькопрофільних фахових знань, а й інтегративних знань про взаємозв'язок різних видів мистецтв, а також обізнаність у сучасних технологіях і глобальних художніх трендах. У контексті поліхудожності цей критерій обґрунтовує здатність бакалавра оперувати концептами з різних мистецьких площин. Діагностика здійснюється засобами стандартизованого тестування, колоквиумів і захисту рефератів, що дає змогу об'єктивно виміряти когнітивний ресурс майбутнього фахівця.

Безпосереднє втілення творчих задумів оцінюється за допомогою операційно-діяльнісного критерію. Він відображає рівень практичної підготовки та майстерності, а його показники передбачають технічну досконалість виконання робіт, здатність до синтезу різних видів мистецтва в межах єдиного проєкту та вільне володіння цифровими інструментами сучасного дизайну. Розглядуваний критерій є основним для підтвердження спроможності здобувача вищої освіти працювати з різними матеріалами та формами, що відображає сутність декоративного мистецтва. Провідними методами діагностики є перегляди творчих робіт та експертна оцінка проєктної документації, де аналізується якість виконання та оригінальність авторських рішень.

Завершальним елементом діагностичної моделі є рефлексивно-особистісний критерій, який обґрунтовує здатність майбутнього митця до критичного самоаналізу та професійного самовдосконалення. Показниками сформованості за цим напрямом є адекватність самооцінки власних досягнень, адаптивність до мінливих умов творчого ринку та спроможність до об'єктивної дедукції результатів своєї праці. Методичне забезпечення цього критерію включає підготовку самозвітів, упровадження методу

творчого портфоліо та публічні презентації робіт, під час яких здобувач вищої освіти демонструє навички професійної дискусії.

Визначені критерії та показники дають змогу диференціювати рівні сформованості професійної компетентності здобувачів в умовах поліхудожності. Це забезпечує цілісність дослідження та створює підґрунтя для моделювання освітнього процесу, спрямованого на підготовку універсального фахівця у галузі декоративного мистецтва.

Проблема встановлення об'єктивних рівнів розвитку професійно значущих якостей і властивостей особистості фахівця традиційно перебуває в центрі наукової уваги. Зокрема, теоретичному обґрунтуванню та розробленню критеріально-рівневої характеристики результатів навчання присвячено праці М. Бирки [1], С. Демченко [6], О. Марущак, Т. Зузяк [13-14], Я. Сікори [10] та інших дослідників.

Рівні сформованості професійної компетентності ми розглядаємо як послідовні етапи якісних змін особистості бакалавра – від опанування базових технік до цілісного синтезу мистецьких практик. Спираючись на науковий досвід, такий підхід дозволяє констатувати поточний стан і відстежувати динаміку професійного зростання здобувачів вищої освіти у поліхудожньому середовищі. Ми виокремлюємо чотири ієрархічні рівні, що відображають динаміку професійного зростання майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва в умовах поліхудожності.

Початковою точкою розвитку є низький (інтуїтивно-пасивний) рівень, який обґрунтовується слабким усвідомленням професійної мети та відсутністю вираженого інтересу до мистецьких інновацій. Здобувачі вищої освіти, які перебувають на цьому рівні, володіють лише елементарними технічними навичками, а їхня здатність до асоціативного мислення та поліхудожнього синтезу практично не виявлена. Виконання навчальних завдань має формальний характер і обмежується мінімально необхідними вимогами без проявів творчої ініціативи чи спроб інтегрувати знання з суміжних галузей мистецтва.

Наступним етапом є середній (репродуктивно-алгоритмічний) рівень, що характеризується переважною орієнтацією на копіювання відомих зразків і виконання завдань за заздалегідь визначеним шаблоном. Знання про інтеграцію різних видів мистецтв у таких здобувачів вищої освіти мають фрагментарний і несистемний характер, що зумовлює потребу в постійній консультативній підтримці з боку викладача під час розв'язання будь-яких творчих завдань. Недостатній розвиток рефлексії та ініціативності на цьому рівні заважає здобувачам самостійно трансформувати здобутий досвід у нові художні форми.

Якісно вищим ступенем підготовки є достатній (продуктивно-свистичний) рівень, який обґрунтовується здатністю здобувача вищої освіти вільно оперувати базовим комплексом фахових знань і вмій. Такі майбутні фахівці успішно застосовують поліхудожні методи роботи за зразком або з певною авторською адаптацією, демонструючи логічність та естетичну завершеність творчих рішень. Окрім стійкої професійної мотивації, здобувачі на цьому рівні виявляють розвинені комунікативні навички та готовність до ефективної командної взаємодії, що є важливим показником соціально-професійної зрілості митця.

Найвищим ступенем професійного становлення є високий (креативно-інноваційний) рівень, що репрезентує повну сформованість у майбутніх бакалаврів декоративного мистецтва професійної компетентності в контексті поліхудожності. Здобувачі вищої освіти цього рівня демонструють системні знання про природу мистецтва та віртуозне володіння складними техніками художньої обробки матеріалів. Характерною особливістю таких фахівців є їхня здатність самостійно генерувати концепції складних творчих проєктів на перетині різних видів мистецтв, знаходячи унікальні та інноваційні шляхи їх реалізації. Висока автономність, професійна відповідальність і постійна готовність до творчого експерименту дозволяють їм виступати повноцінними суб'єктами сучасного мистецького процесу.

Системний моніторинг навчальних досягнень за цією рівневою шкалою дає змогу педагогу не лише констатувати поточний стан підготовки, а й оперативно коригувати індивідуальну освітню траєкторію кожного здобувача вищої освіти. Такий підхід забезпечує необхідні організаційно-педагогічні умови для стимулювання переходу здобувачів з нижчих рівнів на вищі, що є кінцевою метою модернізації підготовки бакалаврів декоративного мистецтва.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Теоретичне обґрунтування критеріїв, показників і рівнів сформованості професійної компетентності бакалаврів декоративного мистецтва у контексті поліхудожності створює необхідне підґрунтя для об'єктивного оцінювання їхньої фахової підготовки. Визначений діагностичний апарат дає змогу зафіксувати стан готовності здобувачів до професійної діяльності, враховуючи специфіку інтеграції різних видів мистецтв і творчих технік. Це стає методологічною базою для наступного етапу дослідження – проєктування цілісної моделі та визначення організаційно-педагогічних умов ефективного формування професійної компетентності майбутніх митців у контексті поліхудожності.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаються у розробленні структурно-функціональної моделі формування професійної компетентності бакалаврів декоративного мистецтва у контексті поліхудожності та її подальшої апробації під час експериментального навчання. Важливим аспектом залишається пошук інноваційних методик і засобів художньо-творчої діяльності, які б максимально повно реалізували потенціал поліхудожнього підходу в системі вищої мистецької освіти.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бирка М. Ф. Розвиток професійної компетентності викладача інформаційних технологій професійно-технічного навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ун-т менедж. освіти НАПН України. Київ, 2010. 252 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпін, 2001. 1140 с.
3. Галімов А. В. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників до виховної роботи з особовим складом: монографія. Хмельницький, 2004. 376 с.
4. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка: навчальний посібник. Вінниця, 2007. 400 с.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 376 с.
6. Демченко С. О. Розвиток професійно-педагогічної компетентності викладачів спеціальних дисциплін вищих технічних закладів освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук:

13.00.04 / Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. Кіровоград, 2005. 20 с.

7. Івашков Ю. Б. Критерії показники та рівні розвитку дисциплінованості у майбутніх офіцерів-прикордонників. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія*. 2008. Вип. 424. С. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.32>

8. Молодиченко Н. А. Психолого-педагогічна підготовка майбутнього вчителя іноземної мови до морального виховання підлітків: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 2002. 236 с.

9. Новий тлумачний словник української мови: у 3 т. / уклад. В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. Т. 1. Київ, 2006. 926 с.

10. Сікора Я. Б. Критерії та рівні сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя інформатики. *Вісник Житомирського державного університету. Педагогічні науки*. 2008. Вип. 42. С. 154-159. URL: https://eprints.zu.edu.ua/2719/1/Vip42_pdf

11. Словник-довідник з професійної педагогіки / за ред. А. В. Семенової. Одеса, 2006. 364 с.

12. Шевчук Л. І. Розвиток професійної компетентності викладачів спеціальних дисциплін закладів профтехосвіти у системі післядипломної освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. Київ, 2001. 22 с.

13. Marushchak O.V., Zuziak T.P., Savchuk I.V., Rohotchenko O.O. Artistic and aesthetic competencies development: training teachers using decorative and applied arts. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference (May 22th-23th, 2020, Rezekne)*. Volume V. 719-728. Rezekne: Rezeknes Tehnologiju Akademija, 2020. DOI: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol5.4917>

14. Zuziak T., Marushchak O. Formation of artistic-aesthetic competence means of decorative and consumer art: content and structure of phenomenon. Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine: monograph / edited by authors. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 2019. P. 17-40. DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-571-78-7_18

REFERENCES

1. Byrka, M. F. (2010). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti vykladacha informatsiinykh tekhnolohii profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu [Development of professional competence of information technology teacher of vocational and technical educational institution]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Un-t menedzh. osvity NAPN Ukrainy. Kyiv. 252 s. [in Ukrainian]
2. Busel, V. T. (Ed.). (2001). Velykyi tлумачnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language]. Kyiv. Irpin. 1140 s. [in Ukrainian]
3. Halimov, A. V. (2004). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv do vykhovnoi roboty z osobovym skladom [Theoretical and methodological foundations of training future border guard officers for educational work with personnel]: monohrafiia. Khmelnytskyi. 376 s. [in Ukrainian]
4. Haluziak, V. M., Smetanskyi, M. I., & Shakhov, V. I. (2007). Pedahohika: navchalnyi posibnyk [Pedagogy]: navchalnyi posibnyk. Vinnytsia. 400 s. [in Ukrainian]
5. Honcharenko, S. U. (1997). Ukrainskyi peda-hohichnyi slovnyk [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv. 376 s. [in Ukrainian]
6. Demchenko, S. O. (2005). Rozvytok profesiino-pedahohichnoi kompetentnosti vykladachiv spetsialnykh dystsyplin vyshchykh tekhnichnykh zakladiv osvity [Development of professional and pedagogical competence of teachers of special disciplines of higher technical educational institutions]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / Kirovohrad. derzh. ped. un-t im. V. Vynnychenka. Kiro-vohrad. 20 s. [in Ukrainian]
7. Ivashkov, Yu. B. (2008). Kryterii pokaznyky ta rivni rozvytku dystsyplinovanosti u maibutnikh ofitseriv-prykordonnykiv [Criteria, indicators and levels of discipline development in future border guard officers]. Naukovyi visnyk

Chernivetskooho universytetu. Seria: Pedahohika ta psykholohiia. Vyp. 424. S. 32-38. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085.2019.12-2.32> [in Ukrainian]

8. Molodychenko, N. A. (2002). Psykholoho-pedahohichna pidhotovka maibutnioho vchytelia inozemnoi movy do moralnoho vykhovannia pidlitkiv [Psychological and pedagogical training of the future foreign language teacher for the moral education of teenagers]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy. Kyiv. 236 s. [in Ukrainian]

9. Yaremenko, V. V., & Slipushko, O. M. (Eds.). (2006). Novyi tлумачnyi slovnyk ukrainskoi movy: u 3 t. [New explanatory dictionary of the Ukrainian language: in 3 volumes]. Tom 1. Kyiv. 926 s. [in Ukrainian]

10. Sikora, Ya. B. (2008). Kryterii ta rivni sformovanosti profesiinoi kompetentnosti maibutnioho vchytelia informatyky [Criteria and levels of formation of professional competence of the future computer science teacher]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky. Vyp. 42. S. 154-159. URL: https://eprints.zu.edu.ua/2719/1/Vip42_.pdf [in Ukrainian]

11. Semenova, A. V. (Ed.). (2006). Slovnyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky [Dictionary-handbook on professional pedagogy]. Odesa. 364 s. [in Ukrainian]

12. Shevchuk, L. I. (2001). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti vykladachiv spetsialnykh dystsyplin zakladiv proftekhosvity u systemi pislia-dyplomnoi osvity [Development of professional competence of teachers of special disciplines of vocational education institutions in the system of postgraduate education]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / In-t pedahohiky i psykholohii prof. osvity APN Ukrainy. Kyiv. 22 s. [in Ukrainian]

13. Marushchak, O. V., Zuziak, T. P., Savchuk, I. V., & Rohotchenko, O. O. (2020). Artistic and aesthetic competencies

development: training teachers using decorative and applied arts. Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference (May 22th-23th, 2020, Rezekne). S. 719-728. DOI: <http://dx.doi.org/10.17770/sie2020vol5.4917> [in English]

14. Zuziak, T., & Marushchak, O. (2019). Formation of artistic-aesthetic competence means of decorative and consumer art: content and structure of phenomenon. Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine: monograph (pp. 17-40). Riga, Latvia: «Baltija Publishing». DOI: https://doi.org/10.30525/978-9934-571-78-7_18 [in English]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАРУЩАК Оксана – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого, декоративного мистецтва, технологій та безпеки життєдіяльності Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів технологій та художників декоративного мистецтва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MARUSHCHAK Oksana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Fine and Decorative Art, Technology and Life Safety Department Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University.

Scientific interests: professional training of future technology teachers and decorative art artists.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2026 р.

Стаття прийнята до друку 29.03.2026 р.

УДК 811.6:614

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-223-545-549

ISSN 2415–7988 (Print) ISSN 2521–1919 (Online)

ФІЛОНЕНКО Оксана –

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітніх наук

Центральноукраїнського державного університету

імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4453-9887>

e-mail: oksana.filonenko02@gmail.com

МЕЛЬНИЧУК Максим –

кандидат юридичних наук, докторант

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2720-0785>

e-mail: melnychuk.m.o@gmail.com

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

У статті теоретично обґрунтовано сутність психолого-педагогічного супроводу професійної підготовки майбутніх фахівців, визначено його основні структурні компоненти, функції та методи, що використовуються в заходах психолого-педагогічного супроводу та корекції.

Психолого-педагогічний супровід спрямований на підвищення адаптаційного потенціалу та ефективності навчальної діяльності, формування й розвиток особистісних професійно-важливих якостей, підвищення якості підготовки фахівців загалом.

У структурі психолого-педагогічного супроводу як процесу, що розгортається в часі, доцільно виокремити три основні етапи. Перший – діагностичний, який передбачає відстеження стану здобувача освіти, виявлення проблем його індивідуально-креативного розвитку та причин їх виникнення, що є основою для постановки цілей. Другий – етап добору й застосування методичних засобів, під час якого спільно зі здобувачем формується бажаний результат розвитку, визначаються його напрями, шляхи подолання труднощів із використанням ресурсів освітнього середовища, а також окреслюється роль викладача в цьому процесі. Третій – аналітичний етап, що передбачає оцінювання проміжних і кінцевих результатів, коригування дій та підтримку здобувачів у досягненні поставлених цілей, що в підсумку сприяє формуванню готовності майбутніх фахівців до творчої професійної діяльності.

Встановлено, ключові функції психолого-педагогічного супроводу майбутніх фахівців (діагностична, прогностична, корекційно-розвивальна, консультативна, профілактична, мотиваційно-стимулююча, адаптаційна функція) відображають його багатофункціональний характер і спрямованість на забезпечення ефективного професійного та особистісного становлення здобувачів освіти.

Заходи з психофізіологічної корекції спрямовані на: підвищення емоційної стійкості; підвищення самооцінки; усунення психологічного дискомфорту; профілактику нервово-психічних розладів; надання допомоги в усуненні конфліктів з оточенням;